

CHRONOLOGIE

- chronologie matematická x historická
- chronologie křesťanská

Bláhová, Marie. *Historická chronologie*. Praha: Libri, 2001.

Gustav Friedrich. *Rukověť křesťanské chronologie*. Praha 1934 (Litomyšl: Paseka, 1997).

<http://www.mediaevum.de/kalender.htm>

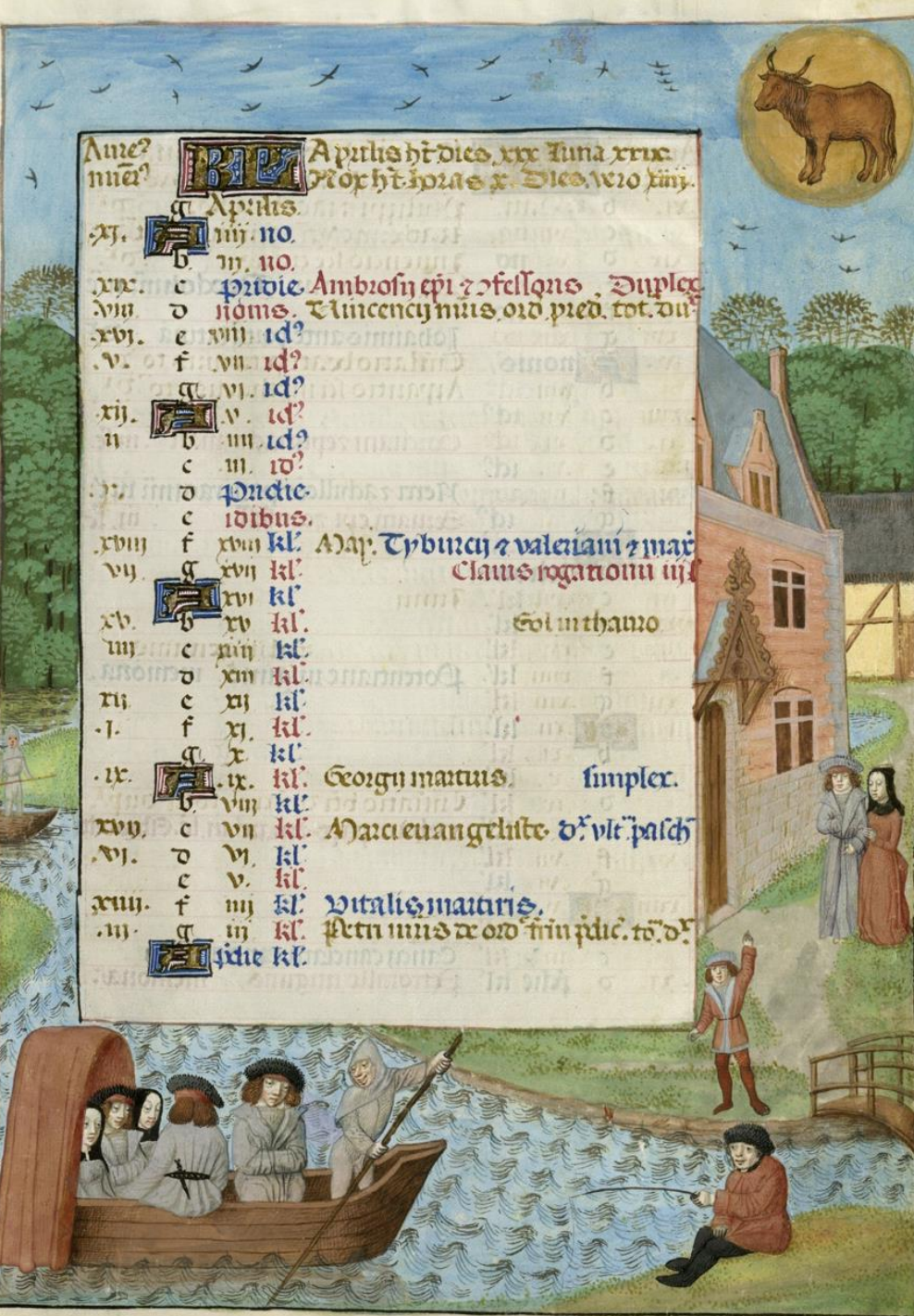
- 3 základní jednotky – den, měsíc, rok
- středověký kalendář:
 - juliánský kalendář
 - systém pohyblivých svátků
 - 24. 2. 1582 bula *Inter gravissimas* (A. Giglio / Lilius)
 - *annus correctionis* (jarní rovnodennost k 21. 3.)

ROK

- označování roků dle konzulů (později *anni pontificatus, anni creationis suae*)
- letopočty (éry)
 - od stvoření světa (*ab origine / creatione mundi*): 1. 1. 5502 př. K.
 - alexandrijský: 29. 8. 5493 př. K.
 - éra byzantská: 21. 3. 5509 př. K.
 - židovský počet: 7. 10. 3761 př. K.
- letopočet křesťanský (*anno Domini*) – 525 Dionysius Exiguus
 - *anno ab incarnatione Domini, anno dominice incarnationis, anno Cristi, anno Domini, anno a Nativitate Domini, anno Verbi incarnati, anno orbis redempti, anno salutis, anno Virginei partus* aj.

ROK – POMOCNÉ ÚDAJE

- indikce (*indictio, kaiserliche Zahl*): cyklus 15 let
 - řecká (byzantská), Bedova (císařská), římská (pontifikální) aj.
- konkurenty (*concurrentes*): I (neděle) – VII (sobota)
- epakty (*epactae, adiectiones lunae*): vzdálenost od novoluní
- zlatý počet (*cyclus, circulus decemnovennalis*): cyklus 19 let
- písmena nedělní (*litterae dominicales*): A–G

Aprilis h[ic] dies xxx Luna xxviii
No[n] h[ic] hora x Dies vero xiiii

xxix	e	primo	Ambrosij epi & fello[n]s	Duplic[is]
xxviii	d	nonis	Elincency mus ord p[re]d. tot. du[obus]	
xxvii	e	viii id[us]		
xxvi	f	vii id[us]		
xxv	g	vi id[us]		
xxiiii	a	v id[us]		
xxiii	b	iiii id[us]		
xxii	c	iii id[us]		
xxi	d	ii id[us]		
xx	e	id[us]		
xviii	f	xviii kl[enda]	Mar[ti] Tybuncij & valeriani & mar[ti]	
xvii	g	xvii kl[enda]	Clavis rogationu[m] i[n] s[er]mone	
xvi	a	xvi kl[enda]		
xv	b	xv kl[enda]		
xiiii	c	xiiii kl[enda]		
xiii	d	xiii kl[enda]		
xii	e	xii kl[enda]		
xi	f	xi kl[enda]		
x	g	x kl[enda]		
ix	a	ix kl[enda]	Georgij martiris	simplex.
viii	b	viii kl[enda]		
vii	c	vii kl[enda]	Marci euangeliste d[omi]ni vlt[im]e pasche	
vi	d	vi kl[enda]		
v	e	v kl[enda]		
iiii	f	iiii kl[enda]	Vitalis martiris	
iii	g	iii kl[enda]	Petri unius & ord[is] trin[is] p[re]dic. to. d[omi]ni	
ii	a	ii kl[enda]		

Isabella Breviary

Bruges ca. 1480

British Library, Additional MS 18851

ROK – DĚLENÍ

- rovnodennost – 2 části
 - studená část (sv. Václav, sv. Michal, sv. Havel, sv. Martin)
 - teplá část (sv. Matěj, sv. Řehoř, Velikonoce, sv. Jiří)
- čtyři roční období (*quarterium anni*)
- suché dny (*quattuor tempora, angariae, ieiunia legitima*):
 - středa a následující tři dny po 1. neděli postní, Letnicích, Povýšení sv. Kříže, sv. Lucii
- počátek roku:
 - 1. ledna (obřezání Páně, oktáva Narození Páně)
 - 1. března (*mos Venetus*)
 - 25. březen (*Annuntiatio sanctae Mariae*): calculus Florentinus x Pisanus
 - počátek Velikonoční
 - 1. září (Byzanc)
 - 25. prosinec

TÝDEN

- *hebdomas, hebdomada, septimana*
- neděle – *dies Dominica, feria prima* (ff I)
- pondělí – *feria secunda* (ff II)
- úterý – *feria tertia* (ff III)
- středa – *feria quarta* (ff IV)
- čtvrtek – *feria quinta* (ff V)
- pátek – *feria sexta* (ff VI)
- sobota – *sabbatum*

DEN

- *dies integer, naturalis (legitimus)*
- *dies usualis, artificialis*
- den tmavý – *media nox*

- podle římského kalendáře (Kalendy, Idy, Nony)
- průběžné počítání dle pořadí
- datování bononské:
 - *mense intrante, in introitum mensis*
 - *dies ultimus, penultimus, mense exeunte / stante / restante*
- podle svátků:
 - *die festo*
 - *vigilia, pervigilium, dies profestus*
 - *vigilia vigiliae, praevigilia*
 - *dies crastinus, cras festi, feria proxima*
 - *sequenti die*
 - *octavae (infra octavas, in octava, post octavam)*
 - *quindena*

HODINY

- poledne (*meridies*), pŕlnoc (*media nox*)
- *horae inaequales (temporales)*
- *horae canonicae*:
 - *matutinum*
 - *laudes*
 - *hora prima*
 - *hora tertia*
 - *hora sexta*
 - *hora nona*
 - *vespera, h. vesperarum*

CÍRKEVNÍ ROK

- 1. neděle adventní (27. 11. – 3. 12.)
- *dominica infra octavam Natalis Domini*
- 1. 1. svátek obřezání Páně (*circumcisio Domini*)
- 6. 1. Zjevení Páně (*epiphania Domini*), Tři králové
- *dominica I.–VI. post Epiphaniam*
- devět nedělí před Velikonocemi (*Septuagesima; Sexagesima; Quinquagesima* – masopustní; *Quadragesima* – půst = *dominica prima Quadragesimae...*)
- *hepdomada sacra / sancta* – pašijový týden
- **Velikonoce** (*Pascha, Ressurrectio, Pascha resurrectionis, hod Boží, Ostern*)
- *hepdomada alba* – bílý týden
- *dominica prima, secunda ... sexta post Pascha*: pátá neděle = *dominica Rogationum*; neděle po 6. neděli = hod Boží svatodušní / Letnice (*Pentecostes*)
- mezi Letnicemi a 1. nedělí adventní – 23 až 28 nedělí (*dominicae aestatis, aestivales*)

Aure?		BR	Adriani h'c dies xxi. Inna xxx.
nu:?			Morht. h'c dies viii. Dies v. xvi.
xj.	b	May	Philippi et iacobi aplos. d'.
	c	vi. no	Katherine y'is senenlis tot. d'.
xix.	d	v. no	Inuenao se canas. d'.
viii.	e	iiii. no	Ezrone domini. Theodolimi. me
	f	iii. no	
xv.	g	ii. no	Johannis ante portā latinā d'.
v.	A	nonis.	Translatio beati petri inus to. d'.
	b	viii. id?	Aupantio s'c'i m'chactis. to. d'.
xiii.	c	vii. id?	
ii.	d	vi. id?	Cozdiani et epimachi. mart. m. l'c.
	e	v. id?	
x.	f	iiii. id?	Heri et achillei et pancracii m. l'.
	g	iii. id?	Seuati epi et confess. m. l'c.
xviii.	F	id?	
vii.	b	idibus.	
	c	xv. kl.	Junij.
xvi.	d	xvi. kl.	
v.	e	xv. kl.	Sol in geminis.
	f	xiiii. kl.	Potentiane uirginis. memona.
xii.	g	xiii. kl.	
i.	I	xii. kl.	
	b	xi. kl.	
x.	c	x. kl.	
	d	ix. kl.	Translatio b'c' d'nic' totū dup'.
xviii.	e	viii. kl.	Urban' pape et mart. m. l'c. Etas ort.
vii.	f	vii. kl.	
	g	vi. kl.	
xv.	A	v. kl.	
iiii.	b	iiii. kl.	
	c	iii. kl.	Canas canciam canciamille.
xii.	d	ii. kl.	Petromille uirginis. memona.

Isabella Breviary

Bruges ca. 1480

British Library, Additional MS 18851

Aquari.

Januari.

Prima dies mensis i septima truncat ut culis.

Mo. habet horae .16. Dies .5.
Languis enim eius dulcissimus est. Inlere in pteris oculi
suo erige. Fere b. si capite in adlocu. tunc d. d. d. Luna in fuit in
a. g. r. o. p. t. i. a. t. i. h. o. n. e. b. o. n. i. i. s. f. a. n. g. u. i. s. m. u. n. i. c. m. a. l. i. m. e. d. i. c. i. n. a. t. i. o. n. e. s.
D. d. q. h. s. t. e. l. l. a. p. o. n. i. t. h. m. o. t. t. a. d. r. i. s. a. p. a. r. t. i. p. e. a. g. i. s. t. a. t. e. s. d.
a. s. s. i. g. n. o. s. u. e. m. e. n. s. i. b. i. s.

xix	18	17	a	1	ij	6	28	e	10	an			
viii	9	28	b	2	xij	14	24	e	18	Post			
			c	3	ij	0	24	e	19	en			
			d	4				f	20	Feb			
xxv	16	9	e	5	ix	4	16	e	21	aug			
vi	14	26	e	6	xv	1	20	a	22	vin			
xiii	20	20	f	6	xiij			b	23	con			
ij	0	24	g	7	vii	12	16	e	24	epm			
			a	8	xvii	18	21	e	24	grau			
			b	9	ij	21	16	e	26	pa			
x	14	32	e	10				f	27	uo			
xviii	9	24	e	11				g	28	br			
vij	21	26	e	12				ij	29	la			
			f	13				xj	17	31	la		
			g	14				ix	17	31	la		
xxv	16	19	a	15				xix	6	4a	e	31	ma
			b	16									

Cisioján

Speculum humanae salvationis

Copenhagen, Det Kongelige
Bibliotek, GKS 79 2, 7r